

2013-03-09

Till

Kommunstyrelsens kontor och ledamöter i Ovanåkers kommun
Kommunfullmäktige i Ovanåkers kommun
Bygg och Miljönämnden, Ovanåkers kommun
Länsstyrelsen Dalarna, Miljöenheten
Länsstyrelsen Gävleborg, Miljöenheten
Kommunstyrelsens kontor i Bollnäs kommun

Synpunkter och frågor kring vindkraft på Alfta södra Finnskog

Mars 2013. Arbetsgruppen Blåst på Alfta Finnskog

Arbetsgruppens medlemmar

Alf Albertsson, Sjösveden (Bollnäs kommun)
Marga Boustedt, Norra Flät, Svabensverk
Doris Bruhn, Svabensverk
Lars Bruhn, Svabensverk
Hans Degerman, Skräddrabo
Christina Elisson, Norra Flät
Elisabeth Engström, Långtjärnsberg
Jan Edqvist, Gårdviksbo (Falu kommun)
Folke Hansson, Svabensverk
Ingalisa Hansson Svabensverk
Eva Isaksson, Sjösveden (Bollnäs kommun)
Gilbert Karlsson, Svabensverk
Peter Krantz, Svabensverks Stugby (Falu kommun)
Margareta Swan, Getryggen (Rättviks kommun)
Maths Östberg, Finnskogsriket, Finnskogsmuseet i Skräddrabo

Innehåll

Sammanfattning	sida 3
Landskapskonventionen	sida 4
Inledning	sida 5
Vindkraft – vad är det?	sida 6
Konsekvenser av vindkraftsetablering	sida 7
Hur tänkte Ovanåkers kommun	sida 14
Övriga synpunkter	sida 17
Samlade punkter	sida 18
Förslag på vad som kan göras istället	sida 19
Frågor som kräver svar	sida 20

Sammanfattning.

Vi i arbetsgruppen ”Blåst på Alfta Finnskog” kan svårligen se någon fördel med vindkraft och allra minst i vår skogsbygd. Det lokala motståndet är mycket starkt med mer än 600 namnunderskrifter mot industrialisering av vår bygd. Det är också av största vikt, att de projekterade områdena inte längre är klassade som riksintressen för vindbruk, eftersom kriterierna, vad gäller medelvind, avstånd till stamnätet och avstånd till bebyggelse, ej uppfylls. Ovanåkers kommun har redan ett överskott av elproduktion genom den rena vattenkraften. Vindkraftens behov av reglerkraft innebär en mer oekonomisk och fluktuerande drift av vattenkraften, beroende på de varierande vindarna, och att elen ej kan lagras.

Vindkraftens behov av finansiering genom elcertifikaten är en stor kostnad för samhället och elkonsumenterna. Dagens relativt låga elpriser innebär, att vindkraften är en förlustaffär, vilket innebär risker för konkurser och problem för myndigheterna vid rivning och sanering efter vindkraftverken. För fastighetsägarna i närheten av vindkraftverk innebär det också kapitalförstöring med lägre fastighetsvärden.

Vår skogsmark är en kolsänka, men anläggandet av vägar och ytor för vindkraftverken tar bort skog och vegetation, så att CO₂-balansen i skogen är återställd först efter 50 år. Jämfört med elproduktion från vatten- och kärnkraft ger vindkraftproduktionen med sin korta livslängd och låga verkningsgrad 3 ggr så mycket CO₂ per kWh (Vattenfalls certifierade statistik).

Vindkraftverken utgör en fara för den flygande faunan och framför allt rovfåglar, skogsfågel (jaktbart vilt!) och fladdermössen, som löper extra stor fara. Verken placeras helst uppe på bergsryggar, där i regel p.g.a. större avstånd till befintliga vägar skogen i mindre grad är påverkad av rationellt skogsbruk och har högre naturvärden. Det finns även stor risk, att alla vägbyggen upp till vindkraftverken påverkar hydrologin i markerna.

Miljön för människor påverkas i högsta grad med hälsoproblem orsakade av infraljud och lågfrekvent buller förutom den uppenbara störningen av vindkraftverkens ljud och skuggor. Möjligheten att utan fara vistas i markerna reduceras av säkerhetsavstånd och risken för dödliga iskast –alltså i praktiken en inskränkning i allemansrätten! Sist men inte minst påverkas man av det visuella intrycket av 220 m höga maskiner, som till skillnad från t.ex. en telemast dessutom snurrar, vilket ej stämmer för människans förmåga att betrakta landskapet. Det förtjänar påpekas, att Sverige ännu så länge ej har så höga vindkraftverk som de projekterade.

Tillgänglig statistik ger vid handen, att 2 nya arbetstillfällen inom vindkraftbranschen tar bort 5 andra genom högre elpriser och förlorade arbetstillfällen inom turismen. Den projekterade vindkraftsparken tar dessutom bort en stor yta produktiv skogsmark och därmed arbete i skogsbruket. På Alfta Finnskog finns flera verksamheter inom småskalig besöksnäring, som skulle bli lidande av denna industrialisering av skogsbygden. Den upprustade riksväg 50 blir en viktig länk mellan världsarvet i Falun och dito med hälsingegårdarna, varför beslutsfattarna bör besinna sig, vad gäller det landskap, man vill visa upp.

Landskapskonventionen

Den 11 november 2010 beslutade Sveriges regering att ratificera den europeiska landskapskonventionen som trädde i kraft i maj 2011.

”Den europeiska landskapskonventionen syftar till att förbättra skydd, förvaltning och planering av europeiska landskap. Den syftar också till att främja samarbetet kring landskapsfrågor inom Europa och till att stärka allmänhetens och lokalsamhällets delaktighet i det arbetet. Konventionen innefattar alla typer av landskap som människor möter i sin vardag och på sin fritid.” *(Riksantikvarieämbetet)*

Landskapet beskrivs uttryckligen i landskapskonventionen som en gemensam tillgång och ett gemensamt ansvar. Olika värden och tillgångar möts i ett landskap, kulturella, ekologiska, estetiska, sociala och ekonomiska. Förhandlingar om hur landskapets resurser ska nyttjas och utvecklas behövs ofta mellan landskapets många intressenter för att landskapets olika värden ska kunna hanteras på ett hållbart sätt.

Landskapskonventionens demokratiska aspekt framkommer dels genom att den understryker landskapets sociala betydelse, dels för att den understryker vikten av att människor kan delta aktivt i värdering och förvaltning av landskapet. Den demokratiska aspekten märks också i definitionen av vad ett landskap är

”ett område sådant som det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av påverkan av och samspel mellan naturliga och mänskliga faktorer.” *(Riksantikvarieämbetet)*

Det här anser vi är motsatsen till de krafter som vill stoppa kommunernas vetorätt för att snabba på vindkraftsutbyggnaden.

Det kommunala vetot

Röster har höjts för att slopa det kommunala vetot, som infördes 2009 för att kommuner ska kunna tacka nej till erbjudande om vindkraftsanläggningar. Vi anser att det skulle vara ett hot mot kommunernas självstämmanderätt och mot demokratin.

Inledning

Riksdagen har beslutat att man i Sverige ska satsa på förnyelsebara energikällor som vatten, sol, biomassa och vind. Inställningen till vindkraftsetableringar i Sverige är ingalunda självklar. Den kraftiga utbyggnaden av vindkraften bejakas inte av alla, vare sig av många akademiska forskare eller av ett stort antal medborgare i Sveriges ca 290 kommuner.

Förutsättningarna för ett hållbart vindbruk har förändrats på det år som gått. Eftersom frågan om tillstånd för en vindkraftsetablering på Alfta södra Finnskog också är av politisk karaktär vill vi att Ovanåkers kommunfullmäktige och allmänhet på detta sätt skall få del av våra synpunkter. Det kan kanske hjälpa Er att bättre förstå varför vi säger nej till en vindkraftsetablering på Alfta södra Finnskog.

Eftersom någon färdig tillståndsansökan om vindkraftprojekt på Alfta södra Finnskog inte presenterats för oss kan vi här bara utgå från den information vi fått av Bergvik Skog på samrådsmötet den 28 augusti 2012.

Att vara miljömedveten handlar inte bara om att skapa ren energi utan även att värna om naturen, landskapsbilden och boendemiljöer. Vi finner det djupt olyckligt om vindkraftsetableringar ska få tillåtas att för överskådlig framtid förstöra nu orörda och tysta naturområden. Vi anser att man endast ska bygga vindkraftverk i områden där inga andra värden i områden förstörs, eller i områden som redan är kontaminerade med buller och ljus

Vi hoppas att Du som en sann demokrat vill ta dig tid att läsa detta och att det kan hjälpa Dig att ta ansvar för bygdens människor.

Vi som har engagerat oss i frågan och skrivit representerar byarna Svabensverk, Svabensverks stugby, Flät, Sjösveden, Skräddrabo, Getryggen, Gårdviksbo, Långtjärnsberg.

Vindkraft – vad är det?

Västvärldens oljekris på 1970-talet och allvarliga olyckor i kärnkraftverk bidrog till att politiker och forskare började leta efter förnybara energikällor. Under 1980-talet gick startskottet för vindkraftsindustrin. I juni 2009 har Sveriges riksdag antagit en ny nationell planeringsram till 2020 om 30 TWh vindkraft varav 10 TWh havsbaserat.

Elcertifikat

Elcertifikaten bekostas av elkonsumenterna i Sverige genom ett tillägg på elpriset och delas ut till potentiella producenter av förnyelsebar energi i relation till hur mycket energi de kan leverera. Producenten säljer sedan certifikaten och elenergin till leverantörerna av elenergi. Dessa måste enligt bestämmelserna köpa ett visst antal certifikat kopplat till hur mycket energi de säljer. Priset på certifikaten är inte fast utan bestäms av tillgång och efterfrågan. Utan dessa certifikat är det svårt att få lönsamhet i verksamheten för elproducenterna. Idag är elpriserna så låga att många vindelsproducenter i Sverige går med förlust trots elcertifikaten. Den börsnoterade skogskoncernen Holmen har t ex nu stoppat sina planer på att bygga vindkraft för flera miljarder kronor på sina skogsfastigheter i Sverige. VD:n för koncernen Magnus Hall säger:

”Vi kunde se framför oss att vindkraft var en stark investering för oss, men vi måste ändå säga att med de elprisprognoser vi har kan vi inte räkna hem de investeringarna.”

Balanskraft

Den energi som alstras av de moderna vindkraftverken är en färskvara och kan inte lagras. Den måste förbrukas i samma ögonblick som den genereras. Detta är en besvärande nackdel för vindkraften, eftersom energi produceras bara när det blåser lagom mycket. Det måste alltså finnas uppbackning av vindkraften från andra energikällor, s.k. balanskraft, främst från vattenkraft och kolkraftverk. Därmed kan vindkraften aldrig helt ersätta andra energikällor. Vid ökad vindkraftsutbyggnad ökar efterfrågan på reglerkraften vilket medför högre priser på den.

Högre vindkraftverk

De första moderna vindkraftverken var relativt låga med en totalhöjd på endast 50m. Eftersom det normalt blåser mer ju högre upp man kommer, har verken vuxit i takt med att tekniken utvecklats. I januari 2012 färdigställdes Big Glenn på Risholmen i Göteborg. Det var då det största vindkraftverket i Sverige med sin totalhöjd på 145m. De vindkraftverk som nu planeras på Alfta södra finnskog har en totalhöjd på uppemot 220m. De nationella säkerhets- och hänsynsreglerna för människor och bostäder har olyckligtvis inte ändrats i samma takt som vindkraftsverken vuxit i höjd.

Den massiva utbyggnaden av vindkraft i Sverige verkar ha initierats utan genomtänkt strategi. Sammanfattningsvis menar vi att vindkraft är en helt väderberoende och dyrbar metod för framställning av elektrisk energi. Den kan vara en bra och användbar metod i de fall inga andra energikällor står till buds. Detta gäller särskilt i länder där man önskar minska utsläppen av koldioxid från elproduktion med hjälp av fossila bränslen.

Kungliga Vetenskapsakademiens energiutskott har uttryckt sin syn på vindkraftsutbyggnaden i Sverige så här:

”Att sådana gigantiska energiinvesteringar håller på att genomföras i vårt land som redan har ett väl fungerande och fossilfritt elsystem är obegripligt.”

Konsekvenser av vindkraftsetablering

Industrialisering

Uppförande av dagens väldiga vindkraftverk i tidigare orörd natur innebär en industrialisering av stora markområden. Det är inte enbart själva kraftverket med sitt fundament som krävs. För att klara transporterna av delarna till verket måste i de flesta fall nya vägar anläggas och gamla vägar breddas och rätas. För detta behöver man fyllnadsmassor, som av ekonomiska skäl helst bör hämtas i vindkraftverkets närområde. Den alstrade elektriska energin ska anslutas till övrigt elnät, vilket kräver kraftledningar eller nedgrävda kablar. En kraftig negativ påverkan på områdets hydrologi kan förväntas som en effekt av dessa åtgärder.

Ifall det om ett antal år visar sig att vindkraften inte var ett långsiktigt hållbart alternativ, går skadorna inte att reparera – naturen är för all överskådlig framtid vandaliserad.

Vindkraftproducenten har ansvar för att ta bort kraftverken, men har kanske inte ekonomiska förutsättningar för detta när det blir aktuellt. I nästa steg är det markägaren som ska bekosta återställningen, men har kanske på samma sätt inte det kapital som behövs. Om inte kommunerna eller staten hjälper till, kommer resterna av kraftverken finnas kvar som minnesmärken över en samhällelig felsatsning i den globala miljöns namn.

Natur och kultur

Många svenskar älskar naturen och respekterar allemansrätten med en intensitet som gör relationen till naturen till en del av det svenska kulturella medvetandet. Det var och är inte bara Heidenstam som längtat marken, som längtat stenarna. För många svenskar är naturen med sina minnen från flydda tider närmast en helgedom.

I den natur- och fågelinventering som Bergvik Skog har låtit göra har man kommit fram till att de skyddsvärda områdena utgör 16.7 % av VK1 och VK4 vilket är mycket för den här typen av skogsmark. Räknar man sedan in telekorridorer, bergsbranter, strandskydd och skyddsavstånd till allmän väg återstår inte mycket mark för eventuell vindkraft.

Människans behov av tystnad

För ett tiotal år sedan inventerade länsstyrelserna i Sverige de tysta områdena i landet. Det fanns då ett påtagligt samhällligt intresse för människors behov av stillhet och tystnad. Nu, några år senare, är det behovet en än större realitet. Den moderna människan kommer att behöva rastplatser i allt mer intensiva livssituationer. Aktuella skogs- och naturområden måste därför garanteras ett samhällligt skydd mot en industriell förstörelse av svensk natur.

Djurliv

Fåglar. Vindkraftsanläggningar påverkar förekomsten av fåglar negativt på upp till flera kilometers håll, främst genom att fåglarna delvis undviker verken. Särskilt störningskänsliga är änder, gäss, vadare och hönsfåglar. Fåglarna kan också dödas av den snurrande propellern. Det gäller i synnerhet de stora rovfåglarna och sträckande fåglar. I Bergvik Skogs fågelinventering nämns inte ens sträckande fåglar. I aktuella områden finns ett stort antal bergsbranter som skapar termik. Rovfåglar och flyttfåglar söker sig till områden med bra termik.

Fridlysta arter och rödlistade fåglar har observerats under inventering och av lokalbefolkning. Kungsörn har under många år observerats i dessa områden av lokalbefolkningen, speciellt från Långtjärnsberg, Sjösveden och Masen där örnar setts i födosök. Även över Amungen har Kungsörn observerats.

Häckande smålom samt tretåig hackspett har också observerats samt den fridlysta flodpärlmusslan. Tjäder förekommer i området, men har redan decimerats genom trakthyggesbruk och skulle utsättas för ytterligare påfrestningar vid en vindkraftsetablering. Man har observera att tjädrar har flugit in och dödats av vindkraftverk. Tjädern är upptagen i EU:s fågel- och habitatdirektiv som skyddsvärd art vilket innebär att tjäderns spelplatser skall skyddas. I dessa områden förekommer även orre i riklig mängd.

Landlevande däggdjur. Kunskapen om hur vindkraftsanläggningar påverkar landlevande däggdjur är bristfällig. Dagens kunskapsläge antyder att de stora rovdjuren troligen påverkas negativt, medan klövviltet påverkas i mindre utsträckning. Osäkerheterna i dessa bedömningar är stora. För att kompensera detta krävs att betydande konstruerade naturmiljöer, så kallade kreotoper anläggs, vilket det för närvarande inte finns några krav på.

Ett särskilt utsatt däggdjur är fladdermusen som lockas till kraftverken på grund av att varningsljusen nattetid samlar en mängd insekter. I Bergvik Skogs fågelinventering saknas en inventering av fladdermöss. Lokalbefolkningen vittnar dock om förekomst av fladdermöss.

Fiskar. Förändringar i hydrologi skulle även allvarligt hota öringsbestånd i tjärnar och bäckar samt flodpärlmusslan som är beroende av öringen för sin fortplantning.

Anmärkningsvärt är att lokalbefolkningens iakttagelser inte har efterfrågats för att ge underlag till rapporterna.

Helhetssyn saknas

Helhetssynen för området beaktas sällan i de konsekvensanalyser som projektörerna verkställer för en enskild anläggning. Störningarna kommer sannolikt att på sikt medföra betydande habitatsförluster. En industrialisering av området kommer även att mycket negativt påverka områdets hydrologi. Boxmodellen gör det tveksamt att placeringen av vägar för att säkra naturvärden och oförändrad hydrologi, samt att strandskydd och vägars skydds zoner kommer att respekteras.

Buller

Hur kan man komma på tanken att lägga en storskalig, bullrande vindkraftsindustri mitt i ett område med tre fritidsbyar, fastboende och övriga fritidsboende, i sammanlagt 200 bostadsfastigheter?

Ljudet från vindkraftverken är den mest uppenbara störningen och har ägnats stort intresse när det gäller tillåtna nivåer. Forskning vid Karolinska institutet visar att buller från vindkraftverk stör mer än buller från vägar och flyg vid motsvarande ljudstyrka och vid Aalborgs universitet har man i vetenskapliga rapporter visat att det lågfrekventa ljudet (0 - 400 Hz) är mer påtagligt från stora verk (> 2,3 MW) och sprids betydligt längre sträcka än det mera högfrekventa ljudet.

Naturvårdsverket rapporterar att upp till 20 % av de tillfrågade i en bullerundersökning var mycket störda av buller vid ljudnivån 37,5-40 dB (A) intill bostaden. För andra typer av kontroller accepteras 10 % störda. Ljud från vindkraftverk upplevs som mer störande än annat ljud, t. ex trafikbuller på grund av det svischande, repetitiva ljudet (amplitud) från vingarna som pågår dygnet runt. På kvällar och nätter ökar den upplevda bullernivån på grund av stabilare atmosfärsförhållanden samtidigt som bakgrundsljudet minskar.

Naturvårdsverket anser även att dagens riktvärden i Sverige inte är tillräckliga med hänsyn till lågfrekvent ljud från stora vindkraftverk. I områden där tystnad utgör en särskild kvalitet och där naturliga ljud dominerar är riktvärdet 35 dB(A), men Naturvårdsverket har föreslagit ett lägre värde, 30 dB i tysta områden.

Det är omöjligt att veta om detta gränsvärde för områden planerade som fritidsområden, eller rörligt fritidsliv kan nås, därför bör bullermätningar i sådana områden kompletteras med undersökningsmetoden dB(C) som bättre återspeglar lägre frekvent ljud. Naturvårdsverkets metod för bullerberäkning är inte tillförlitlig eftersom den inte tar nog hänsyn till topografin och atmosfärska förhållanden samt den kumulativa effekten av ett stort antal vindkraftverk.

Medicinska konsekvenser av buller

De långsiktiga medicinska konsekvenserna av ljud och buller från vindkraftverk är ofullständigt utredda, men många forskare är övertygade om att det innebär en hälsofara. I USA har störd nattsömn, huvudvärk, yrsel, koncentrationssvårigheter, högt blodtryck och hjärtkärlsjukdomar rapporterats som en följd av ljudstörningar från stora vindkraftverk. Dessa effekter är liktydiga med det Metabola syndromet där man vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset har visat att stress kan orsaka högt blodtryck, diabetes och hjärtkärlsjukdom. Stressfaktorer kan vara mycket varierande såsom psykiska och ekonomiska påfrestningar, eller buller, skuggor och blinkande ljus från vindkraftverk. Även oro och ångest för sjunkande fastighetsvärden, försämrad livsmiljö, konflikter med markägare, vindkraftsindustrin och myndigheter kan ses som betydande stressfaktorer.

Försiktighetsprincipen

Vi anser att en generös respektgräns mellan bostäder och vindkraftverk bör finnas. I avvaktan på vetenskapliga studier avseende vindkraftsbuller, dess utbredning och effekter på hälsan, och med stöd av försiktighetsprincipen,

Medborgarförslag om bullermätningar

Inga-Lisa Hansson som ingår i arbetsgruppen Blåst på Alfta södra Finnskog har den 18/2-2013 lämnat in ett medborgarförslag om att bullerkartor för 220 m höga vindkraftverk på 3 MW ska upprättas enligt dB(A) och dB(C) innan fullmäktige kan samlas till beslut i frågan

om vindkraftsetablering på Alfta södra Finnskog. I kommunens ÖP sägs att bostäder, friluftsanläggningar och friluftsleder inom 35 dB(A) från en planerad vindkraftsanläggning ska synliggöras. Olika mätmetoder ger olika resultat, de kan skilja upp till +/- 30 dB enligt Ken Mattson docent i beräkningskunskap vid Uppsala Universitet

Ljus

Vindkraftverken orsakar två typer av ljusstörningar. Den ena är de rörliga skuggor som kraftverkens roterande vingar skapar när solen lyser på dem. I vårt område skulle skuggor från 220 m höga vindkraftverk bli mycket irriterande och störande vid gryning och kväll, då solljuset skulle gå igenom rotorbladen, för de bostadsområden som skulle ha vindkraftverken i söder (Sjösveden), öster- (Gårdviksbo, Stugbyn i Svabensverk, eller nordvästläge (Norra Flät, Långtjärnsberg, Nybo). Den andra störningen kommer från det intensiva, blinkande varningsljus som stora vindkraftverk måste ha av säkerhetsskäl. Störningen är synnerligen besvärande för drabbade fastigheter. Även om ljuskällan skulle skärmas av neråt kommer ljuset att lysa upp himlen när det är molnigt vilket kan upplevas som stressande, något främmande, urbant, som inte hör till det här området.

Ljusstörningarnas inverkan på människors hälsa är inte utredd.

Visuell påverkan på landskapet

Vindkraftverken skulle enligt planerna 2012 placeras på höga berg, av vilka det högsta, Flätsklitten, är 475 m högt. De skulle utgöra ett dominerande inslag i miljön. Det gäller i synnerhet för högt belägna byar som Norra Flät, Långtjärnsberg, Sjösveden. Även för Bingsjö, Dalstuga, fäboden Grejsan och Finnbacka skulle verken dominera. Vid Svabensverk med stugby skulle verken synas och dominera utsikten över sjön Hämmen.

Iskast

Vid vissa väderlekstyper kan det bildas is på rotorbladen. När dessa isblock lossnar kan de kastas ut över stora områden, vilket då utgör en omedelbar fara för människor och djur som råkar befinna sig inom riskområdet. Normalt är riskområdet endast utmärkt med skyltar i terrängen. Trots vindkraftindustrins löften om att moderna verk inte kastar isblock har det på senare tid visat sig att dessa påståenden varit helt felaktiga.

Risk för iskast skulle föreligga inom områdena VK1 och VK4 under en stor del av året. När temperaturen är +6 grader på marken kan den på 220 meters höjd vara vid nollpunkten, då risk för isbildning finns. Under tiden från slutet av september till slutet av maj skulle ett vindkraftverksområde vara farligt att beträda, vilket även innebär en avsevärd förlust av allemansrätten. Bergvik Skog bedömer att ett säkerhetsavstånd för iskast på 427 m behövs. Enligt maskindirektivet kräver stora maskiner över 500 m i säkerhetsavstånd. Allemansrätten sätts ur spel på stora ytor.

Vid isbildning på rotorbladen blir verkningsgraden lägre då vindkraftverken måste köras med reducerad effekt eller helt stängas av.

Risker

Som arbetsplats är vindkraftverk farliga skriver Arbetsmiljöverket.

”Det har inträffat ett stort antal olyckor och dödsfall i samband med arbete med vindkraftverk. Statistiken visar också på en stadig ökning av olyckor och tillbud världen över i takt med att vindkraftsutbyggnaden expanderar”.

I Jädraås lossnade nyligen ett tolv ton tungt rotorblad till ett vindkraftverk när det skulle monteras. Ingen person skadades men rotorbladet, som föll från 175 meters höjd, krossade en

bil som stod parkerad vid vindkraftparken. Olyckan är anmäld till Arbetsmiljöverket. I Tyskland inträffade en dödsolycka i december 2012 vid liknande montering.

Epoxiveringarna innehåller farliga gifter, bland andra Epilorhydrin och Bisfenol som avges och sprids vid brand över stora områden och kontaminerar marken. (se Tomelilla) Även oljeutsläpp har inträffat från vindkraftverk, vilket skulle kunna vara förödande för våra källsjöar som t.ex. Häsbosjön.

Kommunens resurser vid brand och olyckor

Har kommunens räddningstjänst resurser att snabbt rycka ut och släcka bränder eller komma fram till skadade om en olycka skulle inträffa? Vem har det slutliga ansvaret för att den kontaminerade marken blir sanerad i händelse av brand eller oljeutsläpp?

Sociala konsekvenser

Den yttersta konsekvensen av vindkraftsetableringar är att människor inte kan bo kvar på grund av de störningar som verken alstrar. Det är därför rimligt att anta att fastigheter som är granne med ett vindkraftverk, eller där det omgivande landskapet helt domineras av vindkraftverk, tappar i attraktionsvärde och därmed får ett reducerat marknadsvärde vid försäljning. Det är snarare så att kommunens attraktionsvärde för permanent- eller fritidsboende minskar i takt med antalet vindkraftverk inom kommungränsen.

Vindkraften medför en gigantisk miljöförstöring i stora delar av Sverige. Missnöjet bland befolkningen stiger, och den sociala onyttan är uppenbar. Vindkraftutbyggnaden i Sverige ingriper alldeles i onödan i människors omgivning och miljö och lägger dessutom en kall hand över de drabbade områdena generationer framöver.

Svåra frågor

Vi som bor här brottas nu med frågor som; Tvingas vi att flytta? Att sälja hus som vi bott i i generationer? Kommer det att gå att sälja huset? Till vilket pris? Vi befarar att den mark och de bostäder som tillhör oss här skulle drabbas av drastigt sjunkande priser. Löser kommunen in de fastigheter som inte går att sälja?

Turism

Bilden av Sverige utomlands innehåller inte bara röda stugor, utan även stillhet, tystnad, natur och vildmark. Allt detta utgör en värdefull nationell tillgång. Stillhet och tystnad är helt enkelt en bristvara för den moderna människan. Turister kommer hit för att vi kan erbjuda unika upplevelser i den miljön. De reser, äter, upplever, sover och shoppar. Utländska besökares konsumtion är nu större än den svenska exporten av personbilar och järn och stål tillsammans. Utländska turister eller fritidsboende kommer knappast att söka sig till ett område präglad av vindkraftsindustri när de söker rekreation. Även svenskar kommer att undvika fritidsboende och turism i ett landskap där ingen horisontlinje är fri från höga pelare med rotorblad.

I kommunens översiktsplan är man av den åsikten att Finnskogen bör kunna förändras genom utveckling av turismnäringen och landsbygdsutveckling genom boende i sjönära lägen. Vindkraft i stor skala går knappast att förena med den visionen.

Alfta södra Finnskog ligger mitt emellan två världsarv, hälsingegårdarna i Alfta och koppargruvan i Falun. Finnskogen bedöms ha stort framtida intresse för turism och småskalig besöksnäring utövas och växer. Troligen kommer en mängd turister i framtiden att färdas längs den upprustade riksväg 50, Bergslagsdiagonalen. Med större satsningar på turism i form av kultur- och naturupplevelser, skulle många stanna till i vårt område. Svabensverk satsar i år på kulturturism genom arrangemang som Teaterfestival, Folk och Dans och Landart. Finnskogsmuseet i Skräddrabo renoveras som bäst och väntas öppna igen i ny design till sommaren. De 225 evenemangen i Finnskogsrikets evenemangskalender hade under den gångna säsongen totalt 40.000 besökare. Fler än besökarna på bandymatcherna i Edsbyn! Evenemangen sysselsatte mer än 1.000 funktionärer.

Friluftsliv och turism. Potentialen för naturturism på Finnskogen är stor, beroende på vildmarkskänslan, miljö- och kulturvärden, tystnaden samt närheten till stora städer. Besökare från hela kommunen fiskar i sjöar, bäckar och tjärnar i området, sex jaktlag jagar inom området. Även de som bor permanent och vistas här idkar ett aktivt friluftsliv. Jakt, vandringar, skidåkning och snöskoteråkning hör till livsstilen i vårt område. Skålsjön och Svabensverk har skidspår, och en isbana finns i Svabensverk för skridskoåkning på sjön Hämmen. En kulturhistoriskt intressant vandrings- och cykelled har iordningställts som sträcker sig från Svabensverk till Gäddviksbo långt in i området K1. Rundan är på 15 km. Gruvbergsleden går genom den norra delen av K1. Pilgrimsleden går igenom området.

Jakt är viktigt för många i vårt område och fyra jaktlag har protesterat mot den inskränkning i jakträtten som en vindkraftsetablering skulle innebära. När Prästtåktens fritidsby i Svabensverk såldes var jakträtten och det ostörda området ett huvudsakligt skäl för många köpare.

En vindkraftsutbyggnad här skulle ha negativ inverkan på ett stort geografiskt område för ovanåkersbornas rekreation och besöksnäringens insatser inom kultur- och naturturism, där det öppna, milsvida landskapet med sin historia och kultur har dragningskraft.

Arbetsmarknaden

Arbetsstillfällena inom turism och även möjligheten till framtida initiativ inom turismen skulle försvinna vid en vindkraftsetablering och satsningar inom turism och upplevelsenäring skulle omintetgöras.

Tillgänglig statistik visar, att två nya arbetsstillfällena inom vindkraften tar bort fem andra genom högre elpriser för småindustrin och förlorade arbetsstillfällena inom turismen. En extern utredare har på uppdrag av Bollnäs kommun intervjuat och kommit fram till fjorton arbetsstillfällena inom besöksnäringen Bollnäs och Alfta Finnskog. Ett vedertaget sätt att beräkna turismens påverkan är att räkna upp arbetsstillfällena med tre. Det blir i detta fall 42 personer. Detta ger alltså 56 personer sysselsatta tack vare besöksnäringen på Alfta-Bollnäs Finnskog. Turism ger långvariga arbetsstillfällena för kvinnlig arbetskraft. Däremot är de eventuella arbetsstillfällena som skulle skapas i kommunen tack vare en vindkraftsetablering kortvariga: transporter, grävning och schaktning etc., och för män. På många orter har de arbetsstillfällena som skapats gått till andra kommuner eller utländsk, kostnadseffektiv arbetskraft. Troligen kommer elproducentens experter att svara för huvuddelen av arbetet.

Erfarenheter från annat håll

Det finns en del uppgifter, som tyder på, att det finns mycket luft i den förespeglade lokala sysselsättningen:

1. Tillsynen av de 17 vindkraftverken på Fjällberget, Grängesberg ger en man sysselsättning i totalt två veckor under ett år. (Källa: Stefan Olander efter Bergvik Skogs och Pöyrys visningsresa för berörda av projektet "Hälsingeskogen").
2. C:a 10 vindkraftverk på Röbergsfjället och Köjken på Äppelbo Finnmark innebär en 25%-ig tjänst för tillsynen. Vid vindkraftmöte i juni 2012 hade han inte behövt besöka verken sedan februari! De rapporterar också, att vägarna till vindkraftverk endast kommer att plogas vid behov av reparationer. (Källa: Alexandra Berg i arbetsgruppen "Borta med vinden", Vansbro.)
3. Vid Pöyrys och Bergvik Skogs möte i Gruvbergets prästgård med berörda av projektet "Hälsingeskogen" på Bollnäs Finnskog uppgav Peter Svantesson, Bergvik Skog, att två män skall ha tillsynen av de 66 verken vid Jädraås, och det är inte säkert, att de kommer att bo på orten. Vid behov av reparationer rings teknisk expertis in. (Källa; Eva Isaksson, Sjösveden Mötesanteckningar under möte med Bergvik i Gruvberget 2012). Vid byggnationerna i Jädraås gick inte ens betongjobben till företag på orten utan till ett småländskt företag med betongproduktion i lastbilarna.

Information om den faktiska ökningen av arbetsstillfällena som genereras av vindkraft är svår att få besvarad. Vare sig regering, riksdagspartier, verk eller myndigheter, kommuner, länsstyrelser eller statistiska centralbyrån kan ge svar på frågan om hur många nya jobb de över 2000 uppsatta vindkraftsverken redan gett. Enligt vår analys skapar vindkraften få arbetsstillfällena till mycket hög kostnad (elcertifikat). Ändå så används de nya jobben som argument för vindkraft.

Hur tänkte man i kommunens översiktplan?

I Ovanåkers kommuns översiktplan för vindkraft skrivs att de områden som ansetts vara lämpliga för vindkraftsetablering måste ses som en bruttoredovisning av områden som kan studeras vidare. (s.5) Man bedömer att bara delar av den kommer att byggas ut. Inga områden ska enligt ÖP medföra större parker, maxantalet är 35 verk. Marknaden ska sedan få styra var man vill bygga inom de givna ramarna.(s.4). Om negativa miljökonsekvenser tydliggörs i projektansökan kan kommunen säga nej. (s.5) Landskapet har en stor betydelse för medborgarnas vardagsliv och bygdernas och kommunernas identitet.(s.8)

I översiktsplanen gör kommunen även bedömningen att *vindkraftsområden i första hand ska lokaliseras till områden som redovisas i ÖP. (s. 25)*

Större områden, högre vindkraftverk än vad som anges i Översiktsplanen

I augusti 2012 föreslog Bergvik ett 65 km² stort område för vindkraft i stället för de 32,5 km² som kommunens ÖP bedömer som lämpliga. I ÖP sägs även att om etablering av vindkraftsverk planeras utanför de angivna områdena ska de bedömas restriktivt. Men de områden som Bergvik föreslår är sammanlagt mer än dubbelt så stora och ligger alltså till stor del utanför områdena! Dessutom har Bergviks skog föreslagit 140 verk i stället för de 60 vindkraftverk som kommunen anser att områdena kan rymma.

Vid tillståndsgivningen läggs en avsevärd tyngd vid kommunens Översiktsplan. Är kommunen beredd att göra om den lagstadgade Översiktsplanen?

Riksintressen för vindbruk

Det saknas riksintressen för vindbruk i Ovanåkers kommun. Årsmedelvinden i de aktuella områdena når inte upp till Energimyndighetens undre gräns på 7,2 m/s. Energimyndigheten påpekar vidare att området tangerar bebyggelse och att kuperad skogsterräng är olämplig för vindkraft då den vindgradient och turbulens som uppstår i kuperad skogsterräng påverkar vindkraftverken negativt. Området VK4 ligger dessutom för långt från stamnätet enligt Energimyndighetens förslag. Ju mer oekonomiskt något vindbruk är desto sämre är det för miljön. En etablering här skulle innebära svag ekonomi för vindbolagen och risk för konkurser.

”Vid etablering av vindkraftsanläggningar är valet av område avgörande. Tillgången på vindenergi är den enskilt viktigaste faktorn för lokalisering av vindkraftsanläggningar. Skillnaden mellan bra och dåliga vinlägen är mycket stor.” (Svensk vindenergi)

Kommunens ansvar

Kommunens vindkraftsplanering ska även främja en långsiktigt god hushållning med vindenergi och markresurser. (ÖP s. 25)

Är det ansvarsfullt att ge tillstånd till industriella vindkraftsanläggningar trots uppenbara nackdelar i ett område? Konkurser skulle kunna innebära stora ekonomiska åtaganden för kommunen vid en sanering. Det är lätt att tro att stora projekt är säkra och inte kan drabbas av konkurser. Gruvprojektet i Pajala visar att så inte är fallet där man nu har stora svårigheter att få fram kapital.

De nationella målen

Vindkraft i Ovanåker behövs inte för att fylla de nationella målen. En småskalig vindkraftsetablering i kommunen kan närmast ses som en symbolisk handling, men med stora

konsekvenser för miljön. En storskalig satsning däremot, ser vi som rena vansinnet i en så liten kommun. Det finns redan 2337 vindkraftverk i Sverige, som år 2012 producerade över 7 TWh el och 2013 beräknas vindkraften i Sverige producera närmare 11 TWh. Då återstår endast 9 TWh för att fyllande nationella målet till 2020.

Eftersom 9 TWh motsvarar ca 1350 vindkraftverk på 3 MW är det mycket viktigt att vindkraftverken byggs på de bästa tänkbara ställena med mest vind och minst miljöförstöring. Allt pekar alltså på att målet till 2020 kommer att fyllas med råge och att Sverige fram till 2020 kommer att ha ett mycket stort överskott av el. Vindkraft i Ovanåker för kommunens del behövs heller inte eftersom kommunen redan har ett överskott av egen elproduktion med god balans.

Vi anser att vindkraften bör produceras till havs eller där den behövs, nära slutanvändarna, för en långsiktig god hushållning. I städer och tätorter kan vindkraft passa för lokal elproduktion, om den behövs som ett komplement.

Betydande skada eller olägenheter

Dessutom strider det vi fått veta om planerna mot kommunens översiktsplan beträffande människors och verksamheters skada eller olägenheter.

”vindkraftsproduktion ska ske där allmänna och privata intressen inte lider betydande skada eller verksamheten medför betydande olägenheter ”(ÖP s. 25)

Tre fritidsbyar ligger i anslutning till område K1. I områdena finns sammanlagt över 200 hushåll, fast- och fritidsboende. Långtjärnsberg och Furumo ligger mitt i området. Med tanke på de gigantiska, 220 m höga vindkraftsverk, som Bergvik Skog förespeglar, kommer bullernivån där sannolikt att överstiga de 35 dB vid bostäder som Naturvårdsverket förordar i tysta områden och vid fritidsbebyggelse. Nybo, där vi har Alfta sockens äldsta timmerbyggnad, med ett eldhus eller störs, från 1600-talet tangerar K4.

Strax norr om K1, i Skålsjön, ligger Tulpans, en riksintresseklassad gårds- och ängsmiljö som hör till den handfull högst värderade i länet. Skålsjögården marknadsförs som ett tyst område, vilket skulle spolieras med vindkraften. I väster ligger Ovanåkers kommuns eget stora opåverkade område, Tälningen-Mållången.

Utsikten från de sju högt belägna gårdarna i Norra Flät skulle komma att domineras av de 220 m höga vindkraftverken och den åttonde gården, Nygårds, som är lägre belägen skulle komma att ha verken så gott som i trädgården. Bullret från vindkraftsverken skulle förmodligen förstärkas av Flättjärn

Höga vindkraftverk sprider ljudet längre. Därför anser vi att det skulle vara synnerligen olämpligt med en vindkraftspark mitt framför fritidsbyn Sjöveden. Byn ligger högt i en söderslutning och människorna där skulle komma att få parken rätt i blickfånget, i motljus och dessutom se stresskapande solreflexer under dagarna och blinkande varningsljus nattetid. Man skulle där se och påverkas av 48 vindkraftsverk enligt Bergviks bildmontage. Bullret över sjön skulle vid inversion sannolikt kraftigt överstiga 35 dbL.

Landskapsanalys

De två planerade vindkraftsområdena K1 och K4, är dessutom olämpligt valda med tanke på kartbilden i ett större perspektiv. Häsbodalen och Häsbosjön, som är ett riksintresse för naturvård utgör den norra gränsen för område K1. Vid den östra kommungränsen till Bollnäs kommun ligger två områden som i grannkommunens översiktsplan pekats ut som stora opåverkade områden, i sydöstra delen av Bollnäs kommun ligger ett riksintresse vindkraft.

I söder har Falun kommun avsatt ett stort opåverkat område, fritt från el. I sydväst gränsar området till sjön Amungen, som har ett riksintresseområde för kulturvård. Söder om Amungen ligger kulturhistoriskt värdefulla områden i Rättviks kommuns norra delar. Invånarna i Dalstuga skulle ha vindkraftsverken tvärs över sjön på 220 m höga berg, av vilka det högsta, Flätklitten, är 475 m.ö. h. Vindkraftverk som är 220 m höga på berg som är närmare 500 m höga, skulle synas miltals omkring, resande söderifrån skulle förmodligen se dem redan i Övertånger. Från aktuella områden kan vi redan i dag se vindkraftsparker i västlig, östlig, samt i sydlig riktning.

Bygdemedel

En kontroversiell fråga som nämns i översiktsplanen är att kommunen skall verka för att medel från vindkraftsproduktionen återförs till bygden. (*ÖP s. 25*)

Bygdepengens laglighet har ifrågasatts från olika håll. Enligt Energiverket kan kommuner inte ställa några krav på bygdepeng i en ansökan om ett vindkraftsprojekt på sin mark. Även vindkraftsbolag har anlitat jurister för att undersöka lagligheten i kommunernas begäran om bygdepeng (*Radioprogrammet Kaliber, p1, den 10 febr. 2013*)

Från andra håll hörs röster som vill utreda om bygdepengen kan ses som en form av mutor och alltså även då är olaglig.

Vad man sällan talar om är att det är vi elkonsumenter som betalar en eventuell bygdepeng genom elcertifikaten. Inte heller nämns det att man vid mottagningen av bygdepeng avsäger sig möjligheten att överklaga projektet. Arbetsgruppen blåst på Alfta södra Finnskog har inte befattat sig med frågan om bygdepeng, även om vi blivit utlovade ett nytt vindskydd för acceptans

Övriga synpunkter

Politik

Vindkraften kommer inte från tekniska, ekonomiska eller andra marknadsmässiga grunder, den är framtvungen av politiska beslut. Beslut som gav markägare och vindbolag möjligheter till snabba vinster. Det finns därför en risk för att kommunpolitiker i Sverige låter sig hetsas av markägare och bolag utan att man haft möjligheter att skaffa sig kunskaper från forskning och tillräckliga erfarenheter från andra kommuners vindkraftsetableringar. Vad kommuninvånarna och kommunmedlemmarna hållbart vinner på en vindkraftsetablering, är en fråga som man inte får släppa ur sikte.

Elförbrukningen

Elförbrukningen i Sverige har inte ökat på nära 20 år efter en topp under den kalla vintern 2002 då flera kärnkraftverk stod stilla, och ingen ökning är att vänta inom överskådlig tid. Även i Norra Europa sjunker elkonsumention per capita.

År 2012 producerade Sverige 161,6 TWh el, förbrukade 142 TWh och exporterade 19,6 TWh el. Det finns alltså ett överskott av el i landet. Förbrukningen förväntas inte stiga igen på grund av besparingsåtgärder, nerlagda industrier, privata investeringar i värmepumpar etc. Även den nordiska elmarknaden har ett överskott av energi som kommer att öka ytterligare när Finland är klart med sitt nya kärnkraftverk.

Svensk vindindustri bedömer att det är möjligt att nå den planerade ramen om 30 TWh bara utifrån alla i dag tillståndsgivna projekt. Dessutom ligger mängder av tillståndsansökningar inne hos länsstyrelserna runt om i landet. Däremot finns det begränsningar i elcertifikatssystemet och elnäten som kommer att avgöra hur mycket vindkraften kommer att kunna byggas ut till 2020. Vindkraftselen som blir över och som vi har betalat elcertifikat för exporteras med dumpade priser till priset av förstörd miljö.

Vindkraften minskar CO2 utsläppen?

Sverige har redan en obetydlig fossilbaserad energiproduktion. Det påstås ofta att vindkraften minskar CO2 utsläppen men Energimyndigheten kan inte redovisa några siffror för hur mycket vindkraften minskat CO2 utsläppen i Sverige. Eftersom vindkraften inte ersätter någon fossil elproduktion gör den heller ingen nytta för klimatet i Sverige. Den **tillför** däremot en hel del CO2 genom de öppna ytor, vägar, grustäkter, betongframställning, etc som den medför och genom de kolsänkor i form av skog som måste huggas ner för att bereda plats för vindkraftverken.

Skövlingen av Amazonas regnskogar och den minskning av jordens CO2 upptag som den medför har ofta kritiserats i Sverige medan man glömmar trakthyggesbrukets och vindkraftsutbyggnadens effekter på miljön här hemma. Svensk Energi skriver på sin hemsida om de totala utsläppen i Sverige;

”Klimatfrågan är global och måste lösas på global nivå. De svenska utsläppen av koldioxid är endast 0,2 procent av de årliga utsläppen i världen och ensidiga åtgärder i Sverige påverkar inte klimatförändringarna”.

Vi som bor här och skulle påverkas mycket negativt av anläggningen kan inte acceptera en storskalig anläggning i boxmodell, där man inte når upp till Energimyndighetens kriterier för riksintressen vindbruk och därför konkurser kan hota, där en vindkraftsetablering inte behövs för att fylla de nationella målen, där vindkraftsverken inte minskar utsläppen av CO2, men ökar dem, där Bergviks planer som vi fått ta del av, inte överensstämmer med kommunens Översiktsplan och där allmänna och privata intressen skulle lida betydande skada.

Med stöd av

Ovanåkers kommuns översiktplan,
Energimyndigheten syn på lämpliga områden för vindbruk,
Naturvärdes- och Fågelinventering samt lokalbefolkningens observationer,
visuell påverkan och landskapsanalys,
bullermätningar som saknas,
riksintressen natur och kulturvård, Häsbodalen, Amungen och Tulpans i Skålsjön.
inskränkningar i allemansrätten,
medicinska risker,
försiktighetsprincipen. Miljöbalkens hänsynsregel i dess 2 kap. 3§,
sjunkande fastighetsvärden,
näringarna Skålsjögården och Pannkakshuset,
elöverskott i kommunen och Sverige,
utveckling av naturturism omöjliggörs,
få arbetstillfällen skapas inom vindbruk till mycket hög kostnad för elkunder,
Naturskyddsföreningen i Ovanåker,
protester från lokala jaktlag,
Föreningen Finnskogsmuseet,
Föreningen Finnskogsriket,
samt 630 st namnunderskrifter och många skrivelser från lokalbefolkningen

**.....kräver vi att politikerna säger nej till VK1 och VK4 på Alfta södra Finnskog.
Den kommunala vetorätten ger politikerna ett kraftfullt verktyg att agera mot den
planerade utbyggnaden i orörda natur- och skogsområden.**

Förslag på vad som kan göras i stället i Ovanåkers kommun

- Satsningar på turism och friluftsliv, också på Finnskogen.
- Satsa på sjönära boende på Finnskogen vilket stämmer överens med kommunens plan för landsbygdsutveckling.
- Skapa ett stort sammanhängande område med vildmarkskaraktär i kommunens södra del. Mållången - Tälningens sjösystem + Alfta södra Finnskog. Ett sådant storslaget område skulle vara ett arv till kommande generationer och en sällsynt möjlighet till utökad naturturism i kommunen.
- Satsa på solkraft. Den skulle skapa fler jobb i kommunen än vindkraften, små företag skulle växa fram. Kommunala fastigheter skulle kunna utrustas med solceller eller solfångare för att sänka driftkostnader. I Sverige är 87% av befolkningen positiva till solenergi. Regeringen har i år satsat 107,5 miljoner kronor till länen för stöd till solcellsinstallationer.
- Arbeta för att nettodebitering införs vilket skulle gynna småskalig lokal produktion av el.
- Fortsätta arbetet med energibesparande åtgärder t.ex. energisnåla vitvaror för hushållen, satsa på värmepumpar. En ändrad livsstil skulle kunna vara ett kraftfullt sätt att värna vår livsmiljö.

Frågor som kräver svar

Fråga 1 – naturens värde

Bakgrund:

Vid alla större infrastrukturprojekt påverkas natur, djur och landskap i någon utsträckning. Då det oftast finns flera olika alternativ att välja mellan som uppfyller samma mål måste man noggrant välja mellan det eller de alternativ där nyttan för samhället är som störst och där de negativa aspekterna är som minst. Dagens vindkraftprojekt är stora industrietableringar och den negativa påverkan på naturen är ofta mycket omfattande:

- o Alla vindkraftsparker genererar pulserande svischande ljud, vilket ofrånkomligen förstör en naturlig upplevelse i naturen över stora områden.

- o Vindkraftverk som byggs idag är mycket höga och kommer permanent att förstöra landskapsbilden. Horisontlinjer kommer att brytas upp, utsikt över hav och sjöar kommer att förstöras, bergstoppar och höjder kommer inte längre att vara det dominerande inslaget i landskapsbilden.

- o Förra generationens små vindkraftverk behövde endast en svagt och fast lysande röd lampa i toppen. De vindkraftverk som projekteras idag är vanligtvis uppemot 200 meter höga och Luftfartsverket kräver högintensivt vitt blinkande ljus i toppen. Skillnaden mellan dessa två ljuskällor är avsevärd för landskapsbilden. Extra stor är påverkan på landskapet vid molniga och dimmiga förhållanden då himlen kommer att belysas med ett blinkande ljus. Grynings-, skymnings- och nattlandskapet kommer att bli permanent förändrat för alla människor inom många mils avstånd från moderna vindkraftverk.

- o Då moderna vindkraftsparker är stora industriområden med stor markanvändning till vägar, plattformar och kraftledningar, så kommer den lokala floran och faunan att påverkas. I vissa fall planeras t.o.m. vindkraftparkerna i områden med dokumenterat känsliga biotoper och i områden som har rödlistade och utrotningshotade arter och där större flyttfågelsträck passerar. Arbetet med att dokumentera och redovisa känslig flora och fauna åläggs vindkraftprojektören. Detta är mycket olyckligt då det naturligtvis ligger i projektörens intresse att hitta så lite problem som möjligt med projektet. De biologer och sakkunniga som hyrs in för att göra inventeringar vet naturligtvis också att de riskerar att inte bli anlitade fler gånger om de påvisar ”för många” problem. Även om dessa professionella konsulter skulle vilja göra ett bättre jobb är det nästan omöjligt, då projektören endast betalar för inventeringar i väldigt begränsade områden kring varje vindkraftverk. Följden blir att helheten i området inte tas i beaktande.

Vi anser att bevarande av naturvärdena i Ovanåker i de allra flesta fall väger tyngre än en eventuell nytta som vindkraften genererar

Fråga:

Vilken miljö- och naturförstörelse i Ovanåker anser du som politiker att vindkraften är värd?

Fråga 2 – områden av riksintresse för vindbruk

Bakgrund:

För att vindkraft ska byggas på ett miljömässigt hållbart sätt som inte förstör för människor och natur så har Energimyndigheten tagit fram ett förslag till områden där vindkraft är lämpligt att bygga, så kallade ”områden av riksintresse för vindbruk”.

Naturligtvis går det att bygga vindkraft i andra områden än de som är allra bäst lämpade, men pga. den stora miljömässiga påverkan moderna vindkraftverk har, tycker vi att en nationell planering för att minimera denna påverkan är klok. Planering för vindkraft bör i första hand lokaliseras till de områden som Energimyndigheten tycker är lämpliga, då många faktorer som är påverkade av vindkraft sträcker sig över kommungränserna; t.ex. varken Sveriges energibehov, CO2-mål, kraftledningsnät, landskapsbild eller fågelsträck följer några kommungränser.

De områden som Energimyndigheten noggrant valt ut som de bästa platserna för vindkraft i Sverige är många gånger större än vad som krävs för att täcka det långsiktiga behov av vindkraft som Sveriges Riksdag beslutat om. I den senaste versionen av Energimyndighetens karta finns inga områden med riksintresse i Ovanåker. Genom att titta på hela landets förutsättningar och lämplighet har alltså den myndighet som ansvarar för vindkraftsutbyggnaden gjort bedömningen att vindkraft inte är lämpligt i Ovanåker.

Viktigt att notera är att i samband med att peka ut områden av riksintresse för vindkraft lägger Energimyndigheten stor vikt vid:

- att byggnation av vindkraftverk ska vara lokalt förankrade.
- att vindkraftverk inte ska placeras vid bebyggelse, både samlad och spridd bebyggelse.
- att kuperad skogsterräng är olämplig för vindbruk.
- att det bör blåsa mer än 7,2 m/s för god ekonomi.
- att avståndet till region och stamnät inte skall vara för långt.

Fråga:

Kommer du som politiker att verka för att energimyndighetens råd efterlevs i Ovanåkers kommun?

Fråga 3 – människors hälsa

Bakgrund:

Då en storskalig utbyggnad av vindkraft är en relativt ny politisk strävan så har inte forskningen kring hur vindkraft påverkar människor, djur och natur hängt med i samma takt. Ivern att bygga vindkraft så fort och så mycket som möjligt riskerar att få allvarliga konsekvenser om man inte har väl underbyggda fakta kring alla aspekter, både positiva och negativa. Byggs vindkraft alltför fort och alltför ogenomtänkt riskerar vi att upprepa många misstag som gjordes när vi planerade och byggde äldre generationers energiproduktion. Vi kanske inte skulle ha byggt kärnkraftverk eller kolkraftverk på det sätt vi gjorde, eller kanske inte alls? Vi kanske inte skulle ha byggt ut alla de älvar på det sätt vi gjorde? Vi kanske skulle ha beskattat fossila bränslen högre mycket tidigare så att folk inte värmdes sina hus med olja under många decennier?

Ett område där vetenskapen än så länge inte har alla svar är de frågor som rör människors hälsa, och då särskilt de människor som bor nära stora moderna vindkraftverk. Vad som dock är belagt, eller där starka indicier finns är följande:

- o Människor får sömnsvårigheter och medföljande psykiska och fysiska besvär pga bullrande vindkraftverk nattetid
- o Stressymptom pga. blinkande skuggor både inom- och utomhus
- o Koncentrationssvårigheter pga. pulserande buller och blinkande skuggor
- o Utbrändhet och depression pga. en maktlöshet att inte kunna påverka sin livsmiljö och boendesituation
- o Indicier finns att det lågfrekventa buller som vindkraftverk genererar påverkar hälsan negativt

Vi anser att det måste vara ställt utom något som helst tvivel att människors hälsa, fysiskt eller psykiskt, påverkas vid vindkraftsetableringar.

Frågor:

Är du som politiker medveten om kort- och långsiktiga hälsorisker för närboende till vindkraftverk?

Är du villig att invänta mer fakta kring detta innan du godkänner vindkraftverk nära människors boenden?

Fråga 4 – buller

De bullernivåer som tillåts vid bostadshus vid vindkraftsetableringar är varken framtagna för eller anpassade till vindkraft. De riktvärden som används är framtagna för externt industribuller på 1970-talet och var framförallt tänkta att användas vid traditionella industrier i städer. Bullerriktvärdet på 40 dB(A) avser dessutom ljudnivåns medelvärde (ekvivalentnivå) under en längre tid och är inte en maxgräns. Vindkraftbuller är dock inte konstant utan varierar från sekund till sekund beroende på vingarnas rörelser, vindens turbulens med mera. Mäter man bara medelljudnivån missar man viktig information om ljudets störande verkan och bortser från längre perioder både dag och nattetid då ljudet kan vara avsevärt mycket högre än 40 dB(A). Landets ledande ljudforskare och akustiker med Svenska Akustiska Sällskapet i spetsen är överens om att gränsvärdet 40 dB(A) för bullernivån vid bostadshus är för högt.

Vi anser att ”normen för externt industribuller” inte kan användas när myndigheter utvärderar och godkänner vindkraft. Eftersom vindkraftverk planeras nästan uteslutande i helt tysta miljöer i Ovanåker blir en extern ljudpåverkan extra påtaglig och en försiktighetsprincip bör användas. För att boende här inte ska få sin boendemiljö förstörd pga. buller anser vi att Länsstyrelsens bullerregler för tysta områden ska gälla, vilket är max 30 dB(A) buller från mänskliga aktiviteter.

Vi förordar med andra ord ett maxvärde som bullret inte får överskrida (och inte ett medelvärde).

Vidare vill vi att kommuner ska utvärdera andra sätt att mäta buller från vindkraftverk (tex. dB C) som bättre tar hänsyn till det lågfrekventa buller som moderna verk alstrar. Ingen ska behöva få sin boendemiljö förstörd pga. felaktiga mätmetoder eller för högt satta bullergränser.

Fråga

Kommer du som politiker att agera och arbeta för att implementera lägre bullernivåer med maxvärden?

Fråga 5 – den lokala och regionala ekonomin

Bakgrund:

En felaktig utbyggnad av vindkraft i Ovanåker kommer att få en negativ inverkan på ekonomin, både lokalt och regionalt. Särskilt berörda områden är företag inom turistnäringen.

Enbart risken att det ska byggas vindkraft i vissa områden och nära bostadshus har gjort att:

- o Människor inte investerar i sina hus, då man med stor sannolikhet inte får tillbaka pengarna vid en eventuell försäljning om det byggs vindkraft som planerat. Lokala arbetstillfällen missas.

- o Folk har svårt att sälja sina hus när spekulanter får reda på att det planeras vindkraft i närheten. Privat ekonomi kommer alltså att påverkas mycket negativt.

- o Lokala företag (särskilt inom upplevelse- och turistbranschen) investerar och utvecklar inte sin verksamhet, eftersom vindkraft i närheten inte är förenlig med affärsplanerna. Företagen snarare avvecklar, alternativt flyttar.

De turister vi möter vittnar alla om att de uppskattar Finnskogen för dess orörda natur, sjöar och landskap. Dessa turister, både inhemska och från andra länder åker ofta från en sönderindustrialiserad vardag för att uppleva det finaste vi har att erbjuda – vår natur och våra tysta områden. Det gäller inte minst de utlänningar som skaffat sig fritidshus i vårt område.

Frågor:

Tror du som politiker att besöksnäring och satsningar på privat boende påverkas av vindkraftsetableringar?

Fråga 6 – den lokala arbetsmarknaden

Bakgrund:

Ett argument som ofta lyfts fram i debatten om vindkraft är att ”det är bra för den lokala arbetsmarknaden då vindkraft skapar jobb, både lång- och kortsiktigt”. Kanske kan det skapas en del jobb när industriområdet anläggs, lokala firmor kan t.ex. få kontrakt att köra de 1000-tals lastbilstransporter av stenkross och grus som behövs. De mer kvalificerade arbetsmomenten i anläggningsarbetet (det arbete som har med själva vindkraftverken att göra) utförs dock oftast av utomstående specialister då specifik kompetens krävs. När väl vindkraftverken är på plats behövs bara ett minimum av lokalt arbete utföras – det rör sig kanske om viss tillsyn och snöröjning på vintern.

Vi anser att det är ett oseriöst och överdrivet argument att påstå att vindkraft skulle gynna den lokala arbetsmarknaden.

Fråga:

Vilka arbetstillfällen tror du som politiker kommer att skapas kort- och långsiktigt i kommunen som en följd av vindkraftsutbyggnaden?

Fråga 7 – det kommunala vetot

Bakgrund:

På rikspolitisk nivå har vissa partier tillsammans med de lobbyister som företräder de ekonomiska intressena för vindkraftsindustrin förespråkat att det kommunala vetot kring vindkraftsetableringar ska tas bort. Ett borttagande av denna vetorätt skulle i så fall innebära en inskränkning i kommuners självbestämmande och rätt att planera markanvändningen på ett sätt som passar invånarna bäst. Detta kan röra naturområden som kommuninvånare använder för rekreation, planerade bostadsområden, eller annan verksamhet som ger lokal nytta.

En utsikt, en sjöstrand, en kulturmiljö eller en vandringsled kan ofta vara ”mer värt” eller tillföra samhället mer nytta än vad ett vindkraftverk skulle göra. Vi anser att det är omöjligt att på rikspolitisk nivå från Stockholm göra en korrekt värdeanalys av vindkraft kontra andra värden på lokal nivå. Det kommunala vetot är därför en viktig rättighet för det lokala samhället och måste finnas kvar.

Frågor:

Hur ställer du dig till det kommunala vetot?

Fråga 8 – lokalt inflytande

Bakgrund:

De intressen som verkar för vindkraft är ofta inte direkt berörda av problemen eller nackdelarna med etableringarna och förordar därför en utbyggnad. Det alternativ som företräds av majoriteten kommer att vinna och konsekvenserna kommer att drabba bygdens människor. Men vem bör ha mest rätt till inflytande över en trakt, de som lever och verkar där eller personer utan anknytning till trakten?

Vi anser att stora byggen som vindkraftsparker ska regleras med hjälp av väl genomtänkta vindkraftsplaner. När dessa skapas måste man involvera de lokala samhällena så att man där i större mån kan komma till tals om lämpligheten och nyttan med projekteringarna. Den folkliga förankringen är en grundförutsättning för ett hållbart samhälle.

Vi som bor på Alfta södra Finnskog fick aldrig möjligheten att påverka kommunens översiktsplan. Man glömde helt enkelt bort att informera fast och fritidsboende om planerna.

Fråga:

Anser du som politiker att bygdens befolkning (permanent- och fritidsboende) ska ha reellt inflytande på vindkraftsetableringar?